

Talousarvio 2024 ja taloussuunnitelma 2025-2026

Kunnanhallitus 27.11.2023 § 181
476/02.02.00.00/2023

Valmistelija

kunnanjohtaja Marjut Ahokas, marjut.ahokas@ilomantsi.fi
taloussuunnittelija Minna Kontturi, minna.kontturi@ilomantsi.fi

Kunnan vuoden 2023 alkuperäinen talousarvio on hyväksytty siten, että tilikausi on ylijäämäinen 1,7 M€. Kunnanvaltuusto hyväksyi 17.4.2023 § 64 talousarviomuutoksen varautumalla Pogostan yläkoulun siirtymiseen lukion ja alakoulun pihapiiriin rakennettaviin siirtokouluutiloihin lukuvuoden 2023-2024 alusta. Kuntaympäristölautakunnan kuluvan vuoden talousarvioon tehtiin 190 000 € lisäys käyttötalouden määrärahoihin. Osavuosikatsauksen yhteydessä tehtyjen talousarviomuutoksien myötä tilikausi on muodostumassa 1,7 M€ ylijäämäiseksi.

Valtiovarainministeriö päivitti lokakuussa 2023 valtionosuuksien ennakkolliset laskentatiedot vuodelle 2024. Lopullinen laskelma valmistuu marraskuussa 2023. Aiemman laskelman mukaan kunnan vuoden 2024 valtionosuudet olisivat noin 4,1 M€. Laskelma ei huomioi opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuutta, joka on ollut miinusmerkkinen ja se pienentää lopullisen valtionosuuden 3,9 M€:oon.

Vuoden 2022 verotus valmistui lokakuun lopussa. Lopullisten verotulojen perusteella laskettu valtionosuuden vähennystarve poikkeaa aiemmin arvioidusta tasosta. Vuoden 2024 varhaisessa talousarviossa pysyväksi valtionosuuden vähennykseksi arvioitiin 224 M€ ja vuotta 2023 koskeva osuus 112 M€. Verotuksen valmistuminen muuttaa edelleen vuoden 2024 valtionosuuksia siten, että pysyvä vähennys kuntien valtionosuuksiin kasvaa yhteensä 501 M€. Vuotta 2023 koskeva määräaikainen osuus vuodelle 2024 kasvaa yhteensä 250 M€.

Valtiovarainministeriö on 20.11.2023 tiedottanut, että hallituspuolueet ovat sopineet kohtuullistavansa vuoden 2022 valmistuneen verotuksen ennakoimattoman suuria vaikutuksia kuntien valtionosuuksiin. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastuspalveluiden uudistuksen aiheuttamaan kuntien peruspalvelujen valtionosuuden lisävähennystä ei tehdä vuonna 2024, vaan vähennys jaksotetaan vuosille 2025-2027. Valtiovarainministeriö antaa esityksensä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 23.11.2024.

Esityksen mukaan vuotta 2023 koskeva jälkikäteinen valtionosuusvähennys siirrettäisiin vuosien 2024 ja 2025 sijasta tehtäväksi vuodesta 2025 lukien ja jaettaisiin kolmelle vuodelle 2025-2027. Lisäksi vuodelle 2024 valtionosuuteen ehdotetaan 192 M€ määräaikaista lisäystä (34,70 €/asukas). Vastaava määrä valtionosuutta vähennettäisiin vuosina 2025-2027 (11,57 €/asukas/vuosi).

Vuoden 2024 tuloveroprosentti on kunnan vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä uudistuksessa siirtyneellä 12,64 %:n kunnallisveroprosentilla, jolloin kunnallisveroprosentiksi jäi 8,36 %. Verohallinnon ohjeen mukaan vuoden 2024 tuloveroprosentti ilmoitetaan kymmenyksen tarkkuudella, jolloin ilmoitettava tuloveroprosentti on 8,40. Kirjaamistavan muutos kasvattaa kunnan tuloverokertymää noin 29 800 €.

Kiinteistöveroitus muuttuu siten, että maapohjan verotusarvosta perittävä veroprosentti eriytettiin yleisestä kiinteistöveroprosentista. Ensi vuoden alusta maapohjan kiinteistöveroprosentin alaraja nousee 0,93:sta 1,3:iin. Kiinteistöverouudistus kasvattaa kunnan kiinteistöverotuloja noin 82 000 €.

Kuntaliiton veroennustekehikon mukaan kunnan vuoden 2024 verotulot ovat noin 9,7 M€. Kehikko ei huomioi tuloveroprosentista ja kiinteistöveron maapohjan verotusarvosta johtuvaa muutosta. Nämä huomioiden kunnan verotulot kasvavat noin 9,8 M€:oon.

Kunta-alalle solmitun työehtosopimuksen mukaan palkkakustannukset nousevat keskimäärin 2,6 %. Korotuksessa on huomioitu KVTES:n lisäksi erillisen palkkaohjelman vaikutukset, jotka tulevat vuosittaisten yleiskorotusten lisäksi vuosina 2023-2027. Vuoden 2024 sopimuskorotuksiin liittyen on olemassa perälauta. Jos verrokialojen kustannusvaikutus ylittää sopimuskorotukset, ylimenevästä osuudesta lisätään 70 % yleiskorotukseen ja 30 % jaetaan paikallisena järjestelyeränä.

Kunnalla on taseessaan kumulatiivista ylijäämää noin 7,7 M€. Vuoden 2023 muutetun talousarvioennusteen mukaan taseen ylijäämä kasvaisi 9,1 M€:oon.

Vuosien 2024 - 2025 investointitasoksi on arvioitu 1,4 M€ ja vuoden 2026 tasoksi 0,8 M€. Suurin kahden seuraavan vuoden aikana toteutettava investointi on kokonaiskustannukseltaan 2,5 M€:n suuruinen vesihuollon turvaaminen saneeraamalla ja uudisrakentamisella. Investointiin on varattu 1 M€ määräraha vuosille 2024 ja 2025. Kunta varautui investointiin jo vuonna 2020 tekemällä tilinpäätöksessään 0,5 M€:n investointivarausten vesihuoltoon.

Hiekkatekonurmen rakentamisesta tehdyn aloitteen pohjalta käynnistetään vuonna 2024 rakentamiseen tähtäävä valmistelu, jossa selvitetään rakentamishankkeen edellytykset ja kustannukset sekä hiekkatekonurmen huoltamiseen tarvittavan laitteiston tarpeet ja kustannukset. Selvitysten jälkeen hankkeelle haetaan valtionavustusta, ja määrärahavaraus otetaan käsittelyyn vuoden 2025 talousarvion valmistelussa. Kuntaympäristölautakunta esittää talousarviossaan määrärahaa Pogostan yläkoulun purkamiseen.

Hyvinvointilautakunta käynnistää toimintansa painopisteeksi asetetun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman valmistelun. Perusopetuksessa siirrytään oppilasennusteen mukaan asteittain yksisarjaiseen opetukseen. Varhaiskasvatuksessa vuosi 2024 on maksuttoman varhaiskasvatuksen kokeiluvuosi, jonka aikana kerätään kokemukset ja taloudelliset vaikutukset. Latukoneen hankinta leasing-sopimuksella syksyllä 2024 on sisällytetty hyvinvointilautakunnan talousarvioon.

Kunta käynnistää vuoden 2024 alussa konsernirakenteen tiivistämiseen tähtäävän laajan selvitystyön, jonka tavoitteena on konserniyhtiöiden lukumäärän vähentäminen ja toimintojen tarkoituksenmukainen järjestäminen. Selvitys on osa hyvinvointialuelainsäädännön velvoittamaa kunnan hyvinvointialueelle vuokraamien tilojen yhtiöittämisvelvoitetta. Konsernirakenteessa tavoitteena ovat omat yhtiöt valokuidulle, lämmölle, vuokra-asunnoille sekä tilapalveluille sote-toimitiloissa ja yritystiloissa.

Kunnilla on lakisääteinen velvoite seurata väestönsä hyvinvoinnin tilaa, tunnistaa terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä haasteita, määrittää

hyvinvoinnin edistämisen strategiset tavoitteet ja tavoitteita tukevat toimenpiteet sekä edistämisen vastuutahot. Pohjois-Karjalan kuntien, hyvinvointialueen ja maakuntaliiton työnjako on määritelty sopimuksessa yhdyspintarakenteista, toimintamalleista ja tiedonkulusta. Iloimantsin kunnan terveyden ja hyvinvoinnin suunnittelua, edistämistä ja raportointia sekä järjestöyhteistyötä koordinoi hyvinvointikoordinaattori.

Esittelijä	kunnanjohtaja Ahokas Marjut
Päätösehdotus	Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että valtuusto hyväksyy vuoden 2024 talousarvion ja vuosien 2025 - 2026 taloussuunnitelman liitteen mukaisesti.
Päätös	Hyväksyttiin.

Toimenpiteitä varten ja tiedoksi